

T.C. SANAYİ VE
TEKNOLOJİ BAKANLIĞI

Mevlana
Kalkınma Ajansı
Development Agency

TR52 Düzey 2 Bölgesi İhracatta Eşdeğer Sektör ve Ülke Analizi

T.C. MEVLANA KALKINMA AJANSI

TR52 DÜZEY 2 BÖLGESİ İHRACATTA EŞDEĞER SEKTÖR VE ÜLKE ANALİZİ

2020

İÇİNDEKİLER

İçindekiler Tablosu

1	GİRİŞ	~
2	ARAŞTIRMANIN KAPSAMI VE YÖNTEMİ	7
3	TR52 DÜZEY2 BÖLGESİ İHRACATTA EŞDEĞER SEKTÖR SAYISI 7	
4	KRİTİK ÖNEME SAHİP 5 SEKTÖRDE BÖLGE OLARAK HANGİ ÜLKELERE NE KADAR İHRCAT YAPIYORUZ?	9
4.1	Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat.....	9
4.2	Gıda ürünleri ve içecek	10
4.3	Motorlu kara taşıtı ve römorklar	11
4.4	Metal eşya sanayi (makine ve teçhizatı hariç)	12
4.5	Plastik ve kauçuk ürünleri	14
5	KONYA VE KARAMAN İLLERİ İHRACATTA EŞDEĞER SEKTÖR SAYISI	16
6	KONYA’NIN İHRCATINDA KRİTİK ÖNEME SAHİP 5 SEKTÖRDE HANGİ ÜLKELERE NE KADAR İHRCAT YAPIYORUZ?	20
6.1	Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat.....	20
6.2	Motorlu kara taşıtı ve römorklar	21
6.3	Gıda ürünleri ve içecek	22
6.4	Metal eşya sanayi (makine ve teçhizatı hariç)	24
6.5	Plastik ve kauçuk ürünleri	25
7	KARAMAN’IN İHRCATINDA KRİTİK ÖNEME SAHİP 2 SEKTÖRDE HANGİ ÜLKELERE NE KADAR İHRCAT YAPIYORUZ?	27
7.1	Gıda ürünleri ve içecek	27
7.2	Tarım ve hayvancılık	28
8	BÖLGE OLARAK İHRACATTA İHRACAT YAPTIĞIMIZ ÜLKE SAYISINI ÇEŞİTLENDİREBLİYOR MUYUZ?	29
9	KAYNAKÇA	33

TABLO DİZİNİ

Tablo 1 Veri kaynakları.....	7
Tablo 2 Bölge ihracatında eşdeğer sektörler ve yıllara göre ihracat payları	8
Tablo 3 Makine ve teçhizat Sektöründe bölge ihracatının % 50 sini oluşturan ilk 11 ülke	9
Tablo 4 Gıda ürünleri ve içecek Sektöründe bölge ihracatının %50'sini oluşturan ilk 8 ülke.....	10
Tablo 5 Motorlu kara taşıtı ve römorklar Sektöründe bölge ihracatının %50'sini oluşturan ilk 10 ülke	11
Tablo 6 Metal eşya sanayi Sektöründe bölge ihracatının %50'sini oluşturan ilk 8 ülke.....	13
Tablo 7 Plastik ve kauçuk ürünleri Sektöründe bölge ihracatının % 50 sini oluşturan ilk 8 ülke.....	14
Tablo 8 Konya ihracatında eşdeğer sektörler ve yıllara göre ihracat payları	18
Tablo 9 Motorlu kara taşıtı ve römorklar Sektöründe Konya ihracatının %50'sini oluşturan ilk 10 ülke.....	21
Tablo 10 Gıda ürünleri ve içecek Sektöründe Konya ihracatının %50'sini oluşturan ilk 6 ülke.....	23
Tablo 11 Metal eşya Sektöründe Konya ihracatının %50'sini oluşturan ilk 8 ülke	24
Tablo 12 Plastik ve kauçuk ürünleri Sektöründe Konya ihracatının %50'sini oluşturan ilk 8 ülke	25
Tablo 13 Karaman ihracatında eşdeğer sektörler ve yıllara göre ihracat payları	26
Tablo 14 Gıda ürünleri ve içecek Sektöründe Karaman ihracatının %50'sini oluşturan ilk 8 ülke	27
Tablo 15 Tarım ve hayvancılık Sektöründe Karaman'ın ihracatının % 74 ünü oluşturan ilk 4 ülke.....	28
Tablo 16 Konya ihracatında eşdeğer öneme sahip ilk 29 Ülke ve yıllara göre ihracat payları	31
Tablo 17 Karaman ihracatında eşdeğer öneme sahip ilk 16 Ülke ve yıllara göre ihracat payları	32

GRAFİK DİZİNİ

Grafik 1 Yıllar itibariyle Bölgenin Ülke ihracat ve ithalatından aldığı pay(%)	7
Grafik 2 Bölge genelinde İhracat Üzerinde Eşdeğer Katkıya Sahip Ana Sektör Sayısı	8
Grafik 3 Sektörde 2020 yılında En Fazla İhracat Yapılan İlk 3 Ülkenin Geçmiş Yıllardaki Performansı (%) (2011-2020)	9
Grafik 4 Sektörde 2020 yılında En Fazla İhracat Yapılan İlk 3 Ülkenin Geçmiş Yıllardaki Performansı (%) (2011-2020)	10
Grafik 5 Sektörde 2020 yılında En Fazla İhracat Yapılan İlk 3 Ülkenin Geçmiş Yıllardaki Performansı (%) (2011-2020)	12
Grafik 6 Sektörde 2020 yılında En Fazla İhracat Yapılan İlk 3 Ülkenin Geçmiş Yıllardaki Performansı (%) (2011-2020)	13
Grafik 7 Sektörde 2020 yılında En Fazla İhracat Yapılan İlk 3 Ülkenin Geçmiş Yıllardaki Performansı (%) (2011-2020)	15
Grafik 8 Yıllar itibariyle Konya'nın Ülke ihracat ve İthalatından aldığı pay(%).....	16
Grafik 9 Yıllar itibariyle Karaman'ın Ülke ihracat ve İthalatından aldığı pay(%).....	16
Grafik 10 Konya ili yıllara göre toplam ithalat ve ihracat (dolar)	17
Grafik 11 Karaman ili yıllara göre toplam ithalat ve ihracat (dolar)	17
Grafik 12 Bölgemizin İllerinde İhracat Üzerinde Eşdeğer Katkıya Sahip Ana Sektör Sayısı	18

Grafik 13 Sektörde 2020 yılında En Fazla İhracat Yapılan İlk 3 Ülkenin Geçmiş Yıllardaki Performansı (%) (2011-2020)	20
Grafik 14 Sektörde 2020 yılında En Fazla İhracat Yapılan İlk 3 Ülkenin Geçmiş Yıllardaki Performansı (%) (2011-2020)	22
Grafik 15 Sektörde 2020 yılında En Fazla İhracat Yapılan İlk 3 Ülkenin Geçmiş Yıllardaki Performansı (%) (2011-2020)	23
Grafik 16 Sektörde 2020 yılında En Fazla İhracat Yapılan İlk 3 Ülkenin Geçmiş Yıllardaki Performansı (%) (2011-2020)	24
Grafik 17 Sektörde 2020 yılında En Fazla İhracat Yapılan İlk 3 Ülkenin Geçmiş Yıllardaki Performansı (%) (2011-2020)	25
Grafik 18 Sektörde 2020 yılında En Fazla İhracat Yapılan İlk 3 Ülkenin Geçmiş Yıllardaki Performansı (%) (2011-2020)	27
Grafik 19 Sektörde 2020 yılında En Fazla İhracat Yapılan İlk 3 Ülkenin Geçmiş Yıllardaki Performansı (%) (2011-2020)	29
Grafik 20 Bölgenin İhracat Üzerinde Eşdeğer Öneme Sahip Ülke Sayısı 2011-2020	30
Grafik 21 Bölge illerinin İhracat Üzerinde Eşdeğer Öneme Sahip Ülke Sayısı 2011-2020	30

HARİTA DİZİNİ

Harita 1 Makine ve teçhizat Sektöründe bölge ihracatının %50'sini oluşturan ülkeler,2020, Dolar	10
Harita 2 Gıda ürünleri ve içecek Sektöründe bölge ihracatının %50'sini oluşturan ülkeler,2020, Dolar	11
Harita 3 Motorlu kara taşıtı ve römorklar Sektöründe bölge ihracatının %50'sini oluşturan ülkeler,2020, Dolar	12
Harita 4 Metal eşya sanayi Sektöründe bölge ihracatının %50'sini oluşturan ülkeler,2020, Dolar	14
Harita 5 Plastik ve kauçuk ürünleri Sektöründe bölge ihracatının % 50 sini oluşturan ülkeler,2020, Dolar	15
Harita 6 Makine ve teçhizat Sektöründe Konya ihracatının %50'sini oluşturan ülkeler,2020, Dolar	21
Harita 7 Motorlu kara taşıtı ve römorklar Sektöründe Konya ihracatının %50'sini oluşturan ülkeler,2020, Dolar	22
Harita 8 Gıda ürünleri ve içecek Sektöründe Konya ihracatının %50'sini oluşturan ülkeler,2020, Dolar	23
Harita 9 Metal eşya sanayi Sektöründe Konya ihracatının %50'sini oluşturan ülkeler,2020, Dolar	24
Harita 10 Plastik ve kauçuk ürünleri Sektöründe Konya ihracatının %50'sini oluşturan ülkeler,2020, Dolar	25
Harita 11 Gıda ürünleri ve içecek Sektöründe Karaman ihracatının %50'sini oluşturan ülkeler,2020, Dolar	28
Harita 12 Tarım ve hayvancılık Sektöründe Karaman ihracatının %74'ünü oluşturan ülkeler,2020, Dolar ..	29

1 GİRİŞ

Ulusal bazda bölgesel rekabetçilik göstergelerinden bir tanesi de bölgelerin dış ticaret performanslarıdır. Bu nedenle dış ticaret konusunda bölgedeki gelişim gösteren stratejik sektörlerin (yükselen) ve performans düşüklüğü yaşayan(gerileyen) sektörlerin ortaya konması bölgesel rekabetçilik düzeyi hakkında da bir fikir verecektir.

Bilindiği üzere Türkiye İhracatçılar Meclisi'nin Dış Ticaret Müsteşarlığı ile koordineli biçimde hazırladığı "2023 Türkiye İhracat Stratejisi" belgesi kamuoyu ile paylaşıldı. Bu strateji belgesinde 2023'te toplam 500 milyar dolarlık ihracat hedefi konulmuş ve o yıl ihracatçı 24 sektörden hangisinin ne kadar ihracat yapacağı açıklanmıştır. Ulusal ihracat stratejisi belgesinde, birinci adımda makro ölçekte ülkenin ihracat stratejisinin uygulamaya aktarılması öngörülmüş, ikinci adımda ise sektörel kırım yapılarak, ülke ölçeğinde 18 stratejik hedef, 72 ölçüt ve 24 sektörde strateji haritaları belirlenmiştir.

2023 Türkiye İhracat Strateji belgesinde hedeflenen toplam 500 milyar dolarlık ihracat hedefine ulaşmak için ise bölgesel ve yerel düzeyde belirlenecek ihracat stratejileri büyük önem taşımaktadır. Keza ulusal hedefin başarıya ulaşması aynı zamanda bölgesel ve yerel ihracat stratejilerinin performansına ve bu stratejilerin ulusal ihracat stratejisiyle uyumuna bağlı olduğu söylenebilir.

Bu araştırma raporunda amaç 2012 yılında (2002- 2011 Yıllar arası) yapılan ihracatta eşdeğer ülke ve eşdeğer sektörlerin belirlendiği çalışmanın 2011- 2020 verileri ile güncellenerek ulusal ihracat hedefine ulaşmak adına Konya- Karaman Bölgesi'nde bölgesel ihracat stratejisinin ne olması gerektiği noktasında bölgedeki mevcut durumu ortaya koymaktır.

2 ARAŞTIRMANIN KAPSAMI VE YÖNTEMİ

Çalışma kapsamında TÜİK ten elde edilen ithalat ve ihracat verileri analize tabi tutulmuştur. Aşağıdaki tabloda çalışmanın temelini oluşturan veri seti tablo halinde verilmiştir.

Tablo 1 Veri kaynakları

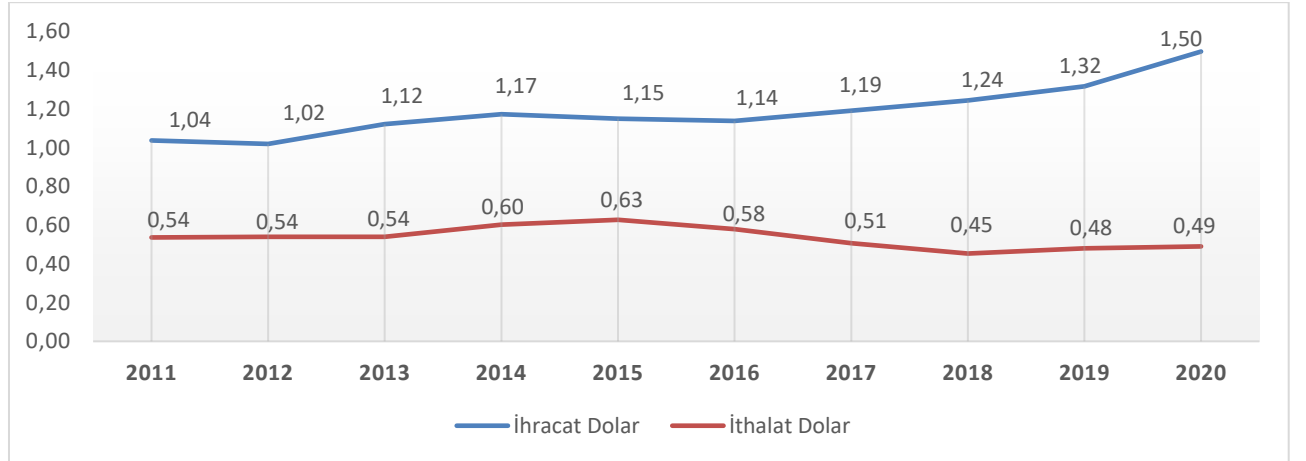
Veri Setinin Sağlandığı Kurum	Veri	Kapsam	Sınıflama	Yıl
Türkiye İstatistik Kurumu	İthalat ve İhracat verileri	TR52 Düzey 2 - Türkiye	Nace Rev.2 – 2’li Kod	2011 - 2020

Çalışma kapsamında 2011 - 2020 yılları arasında Konya ve Karaman'dan sektör bazında yapılan ihracat ve ithalatın ülkelere göre yıllar itibariyle dağılımı analiz edilmiştir. Türkiye İstatistik Kurumu tarafından Resmi İstatistik Programı kapsamında hazırlanan ve Avrupa topluluğunda ekonomik faaliyetlerin istatistiki sınıflaması olan NACE Rev 2 ikili kodda yayınlanan bu veriler SPSS 17.00 istatistik programı kullanılarak analize tabi tutulmuştur.

3 TR52 DÜZEY2 BÖLGESİ İHRACATTA EŞDEĞER SEKTÖR SAYISI

Bölgenin ülke ithalatındaki payı 2011 yılında %0.54 iken bu oran 2020 yılında %0.49 olmuştur. Diğer yandan bölgenin ülke ihracatından aldığı pay 2011 yılında %1,04 iken bu oran 2020 yılında 1,5'e yükselmiştir.

Grafik 1 Yıllar itibariyle Bölgenin Ülke ihracat ve ithalatından aldığı pay(%)

Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri

Bölgemizin ihracat miktarındaki kırılgan yapının azaltılması için sektörel çeşitlenmeye gidilmesi önemli bir stratejidir. Bölgenin 2011 -2020 yılları arasında ihracat yapısındaki sektörel çeşitlenme piyasa yoğunlaşmasını ölçen *Herfindahl-Hirschman endeksi* ile hesaplanan eşdeğer sektör sayısı ile bulunabilmektedir. Bu yöntemle ihracat üzerinde küçük etkisi olan sektörleri dışarıda tutarak toplam

ihracat üzerinde eşdeğer katkıya sahip ana sektörlerin sayısını vermektedir¹. Eşdeğer sektör sayısının(ESS) hesabında şu formül kullanılmaktadır:

$$ESS_t = 1 / \sum_{k=1}^n \frac{x_{k,t}}{x_{toplam,t}}^2 ; X_{k,t} = k \text{ sektörünün } t \text{ yılındaki ihracatı}, X_{toplam,t} = t \text{ yılındaki toplam ihracat}$$

Buna göre bölgede son 10 yılda eşdeğer sektör sayısı 5'tir. Bu durum bölgede belirli lokomotif sektörlerde yığılma olduğuna ve sektörel çeşitlenmenin yeterince sağlanamadığına işaret etmektedir.

Grafik 2 Bölge genelinde İhracat Üzerinde Eşdeğer Katkıya Sahip Ana Sektör Sayısı

Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri

Tablo 2 Bölge ihracatında eşdeğer sektörler ve yıllara göre ihracat payları

	2011	2015	2020
Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat	19,2	26,9	32,7
Gıda ürünleri ve içecek	31,2	31,4	23,4
Motorlu kara taşıtı ve römorklar	14,5	16,1	16,0
Metal eşya sanayi (makine ve teçhizatı hariç)	4,6	5,3	6,0
Plastik ve kauçuk ürünleri	3,5	3,9	4,7

Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri

¹ Türkiye'nin İhracat Performansı 2: Sektörel Bazda Çeşitlilik, Rekabetçilik Ve Adaptasyon, TEPAV, 2011

4 KRİTİK ÖNEME SAHİP 5 SEKTÖRDE BÖLGE OLARAK HANGİ ÜLKELERE NE KADAR İHRACAT YAPIYORUZ?

4.1 Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat

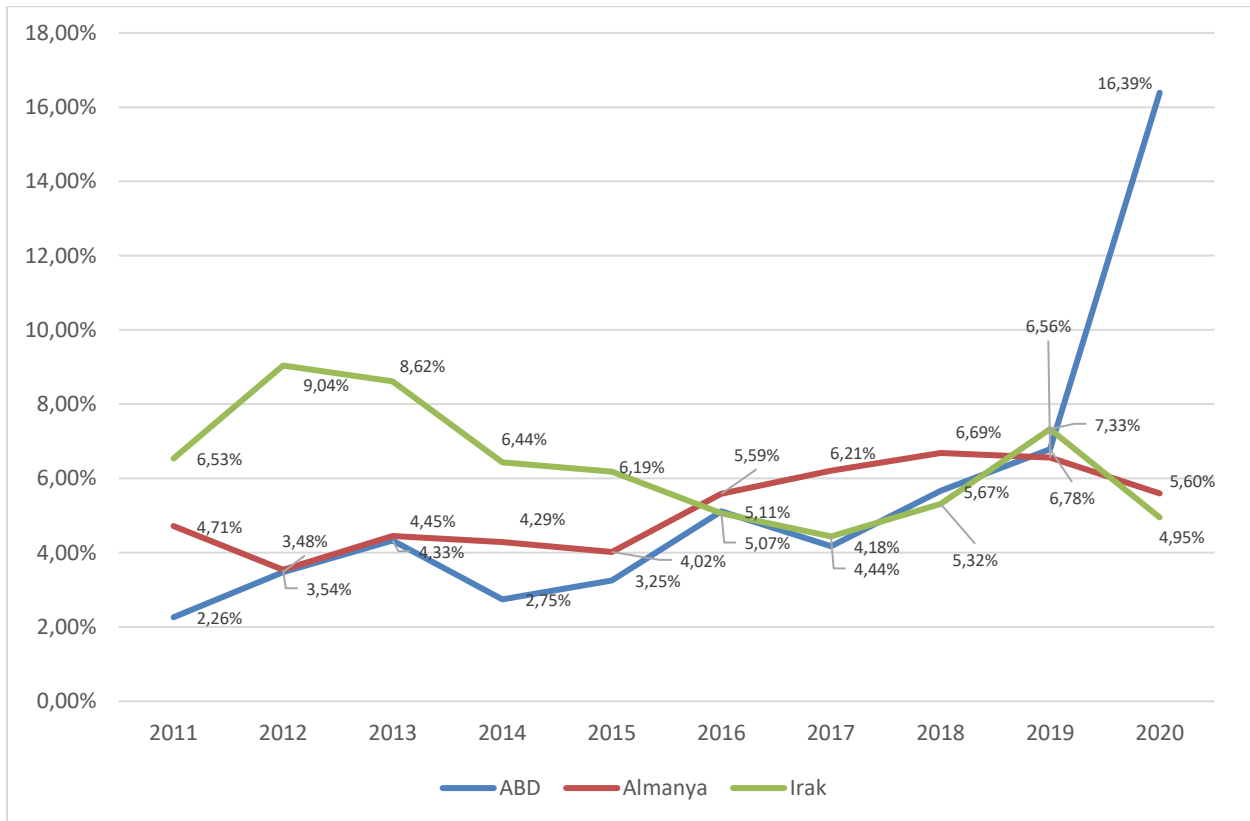
Bu sektörde bölge ihracatının %50'sini oluşturan ilk 11 ülke aşağıdaki tabloda belirtilmiştir. Sektörde en fazla ihracat ABD'ye yapılmaktadır. İkinci sırada Almanya ve 3. Sırada Irak gelmektedir.

Tablo 3 Makine ve teçhizat Sektöründe bölge ihracatının % 50 sini oluşturan ilk 11 ülke

Ülke	Dolar	2020 Payı(%)
ABD	115.237.454	16,39
Almanya	39.354.517	5,60
Irak	34.816.064	4,95
Rusya Federasyonu	31.346.596	4,46
Özbekistan	29.878.356	4,25
Cezayir	22.084.797	3,14
Azerbaycan	20.847.007	2,96
İran	20.425.391	2,90
Suudi Arabistan	17.528.325	2,49
Sudan	17.297.150	2,46
Mısır	16.571.268	2,36

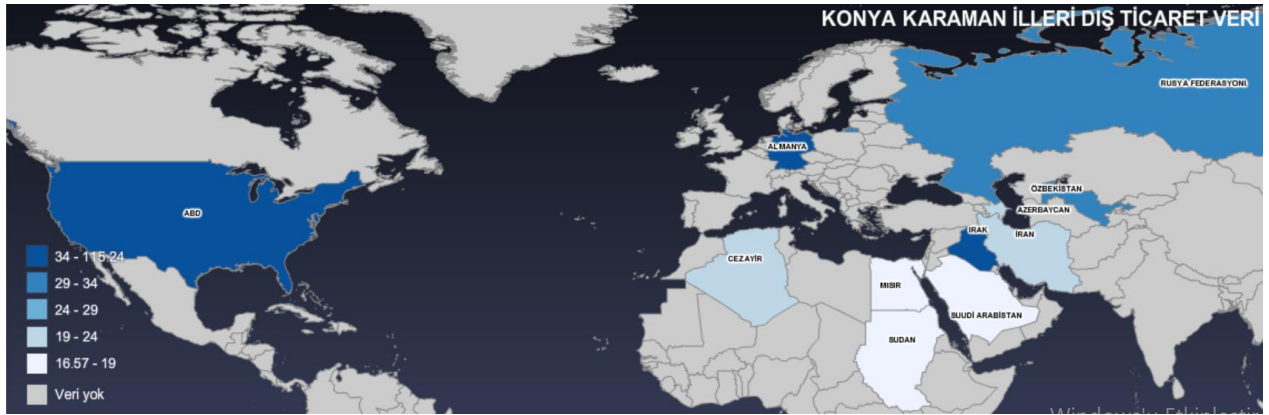
Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri

Grafik 3 Sektörde 2020 yılında En Fazla İhracat Yapılan İlk 3 Ülkenin Geçmiş Yıllardaki Performansı (%) (2011-2020)

Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri

Harita 1 Makine ve teçhizat Sektöründe bölge ihracatının %50'sini oluşturan ülkeler,2020, Dolar

4.2 Gıda ürünleri ve içecek

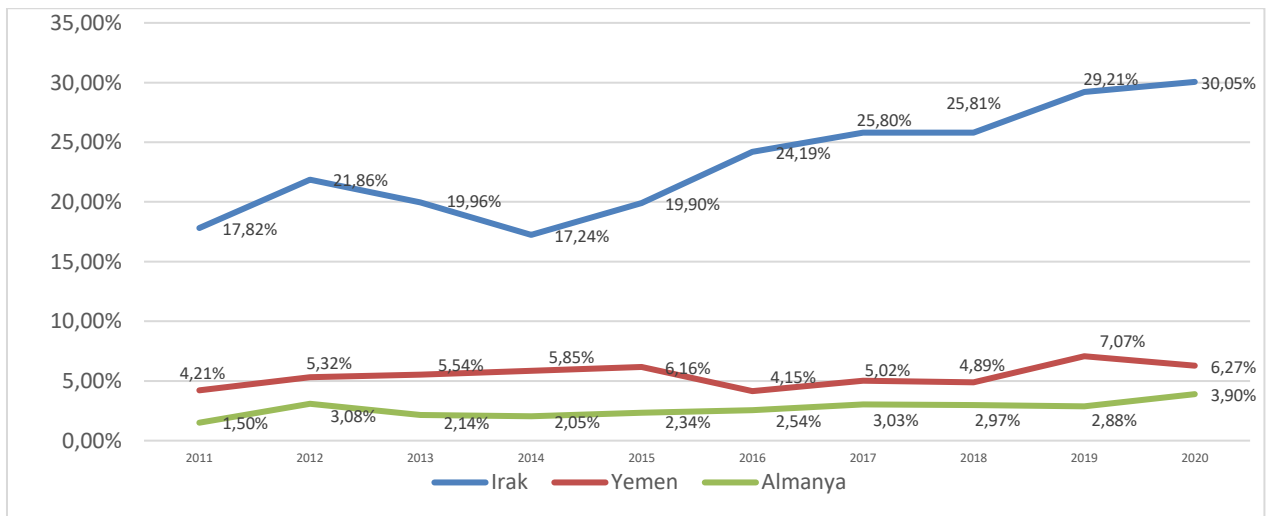
Bu sektörde bölge ihracatının %50'sini oluşturan ilk 8 ülke aşağıdaki tabloda belirtilmiştir. Sektörde en fazla ihracat Irak'a yapılmaktadır. İkinci sırada Yemen ve 3. sırada Almanya gelmektedir.

Tablo 4 Gıda ürünleri ve içecek Sektöründe bölge ihracatının %50'sini oluşturan ilk 8 ülke

Ülke	Dolar	2020 Payı(%)
Irak	151.187.895	30,05%
Yemen	31.532.718	6,27%
Almanya	19.593.347	3,90%
ABD	12.223.013	2,43%
Filistin Devleti	11.545.716	2,30%
Libya	10.424.002	2,07%
Umman	10.352.294	2,06%
Belçika	9.322.347	1,85%

Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri

Grafik 4 Sektörde 2020 yılında En Fazla İhracat Yapılan İlk 3 Ülkenin Geçmiş Yıllardaki Performansı (%) (2011-2020)

Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri

Harita 2 Gıda ürünleri ve içecek Sektöründe bölge ihracatının %50'sini oluşturan ülkeler,2020, Dolar

4.3 Motorlu kara taşıtı ve römorklar

Bu sektörde bölge ihracatının %50'sini oluşturan ilk 10 ülke aşağıdaki tabloda belirtilmiştir. Sektörde en fazla ihracat Almanya 'ya yapılmaktadır. İkinci sırada Rusya ve 3. sırada Polonya gelmektedir.

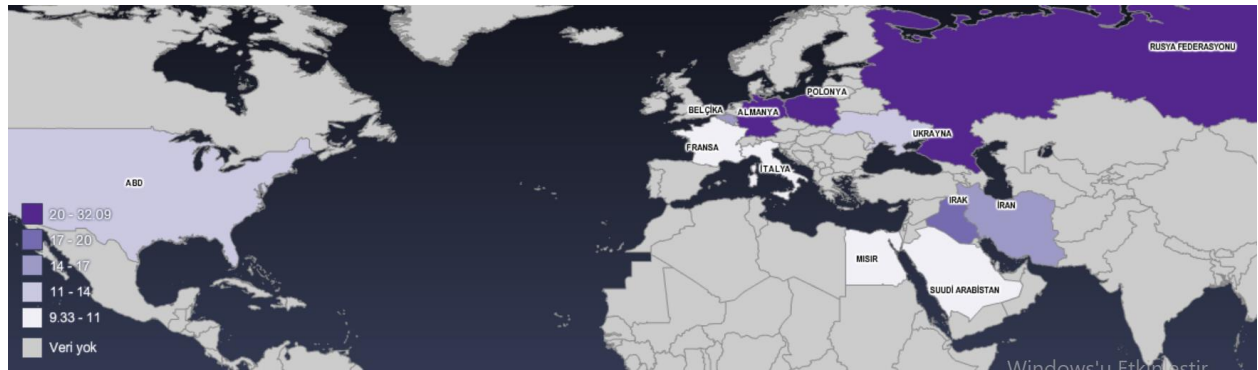
Tablo 5 Motorlu kara taşıtı ve römorklar Sektöründe bölge ihracatının %50'sini oluşturan ilk 10 ülke

Ülke	Dolar	2020 Payı(%)
Almanya	32.086.422	9,31%
Rusya Federasyonu	22.865.611	6,63%
Polonya	20.690.645	6,00%
Birleşik Krallık	19.948.585	5,79%
Irak	18.496.691	5,36%
Belçika	15.091.814	4,38%
İran	14.964.067	4,34%
ABD	11.504.470	3,34%
Ukrayna	11.435.720	3,32%
Suudi Arabistan	10.873.223	3,15%

Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri

Yıl	Almanya	Rusya Federasyonu	Polonya
2011	9,97%	4,09%	3,67%
2012	10,61%	5,52%	2,88%
2013	11,51%	6,56%	3,26%
2014	10,05%	6,35%	3,78%
2015	10,55%	3,78%	4,38%
2016	12,55%	1,81%	6,00%
2017	13,35%	2,45%	6,94%
2018	10,58%	4,02%	8,15%
2019	10,06%	4,65%	6,11%
2020	9,31%	6,63%	6,00%

Harita 3 Motorlu kara taşıtı ve römorklar Sektöründe bölge ihracatının %50'sini oluşturan ülkeler,2020, Dolar

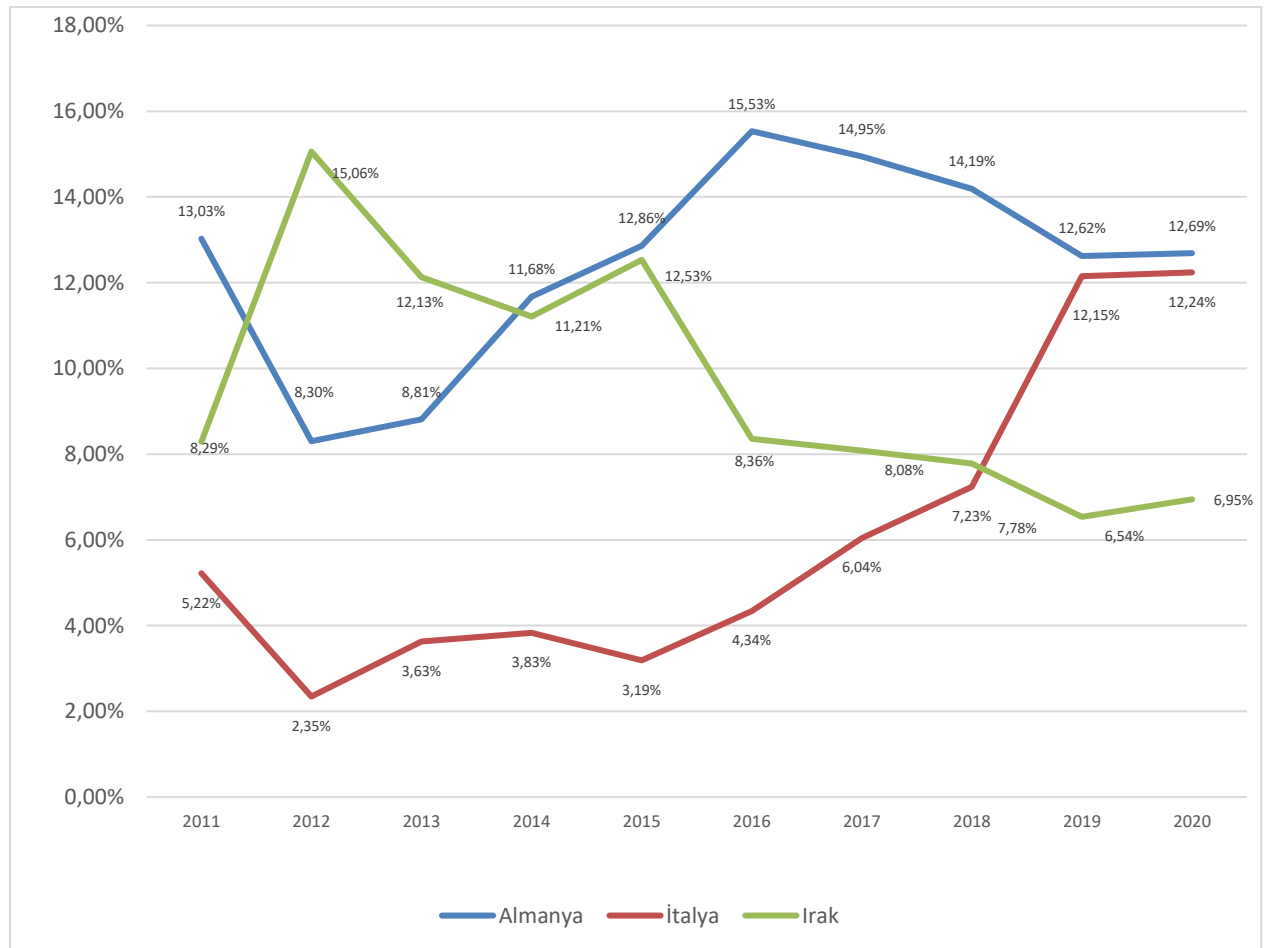
Bu sektörde bölge ihracatının %50'sini oluşturan ilk 8 ülke aşağıdaki tabloda belirtilmiştir. Sektörde en fazla ihracat Almanya'ya yapılmaktadır. İkinci sırada İtalya ve 3. sırada Irak gelmektedir.

Tablo 6 Metal eşya sanayi Sektöründe bölge ihracatının %50'sini oluşturan ilk 8 ülke

Ülke	Dolar	2020 Payı(%)
Almanya	16.364.788	12,69%
İtalya	15.789.747	12,24%
Irak	8.964.596	6,95%
İsrail	6.167.200	4,78%
Suudi Arabistan	5.675.515	4,40%
FRANSA	5.615.397	4,35%
Katar	4.419.680	3,43%
Polonya	4.232.400	3,28%

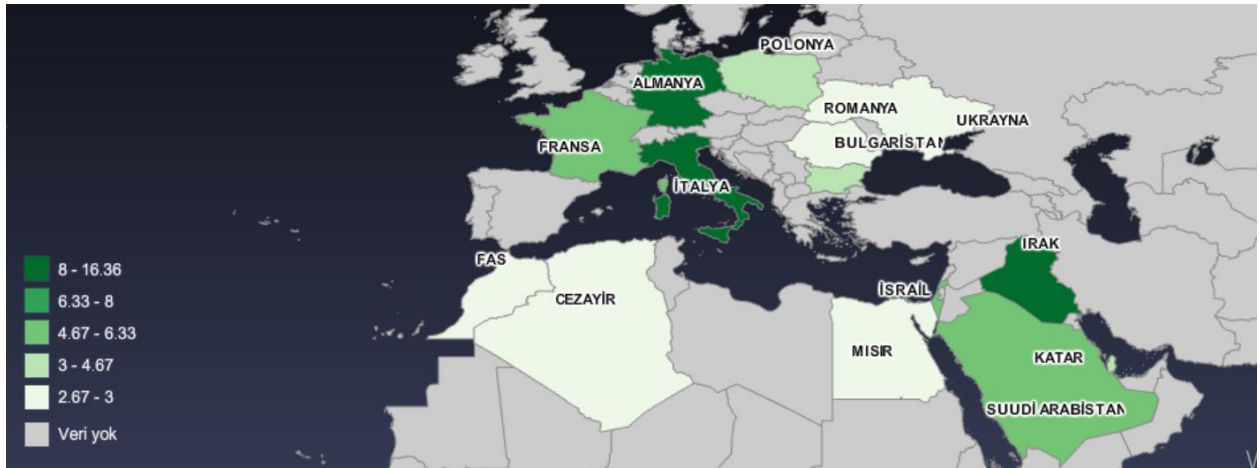
Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri

Grafik 6 Sektörde 2020 yılında En Fazla İhracat Yapılan İlk 3 Ülkenin Geçmiş Yıllardaki Performansı (%) (2011-2020)

Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri

Harita 4 Metal eşya sanayi Sektöründe bölge ihracatının %50'sini oluşturan ülkeler,2020, Dolar

4.5 Plastik ve kauçuk ürünleri

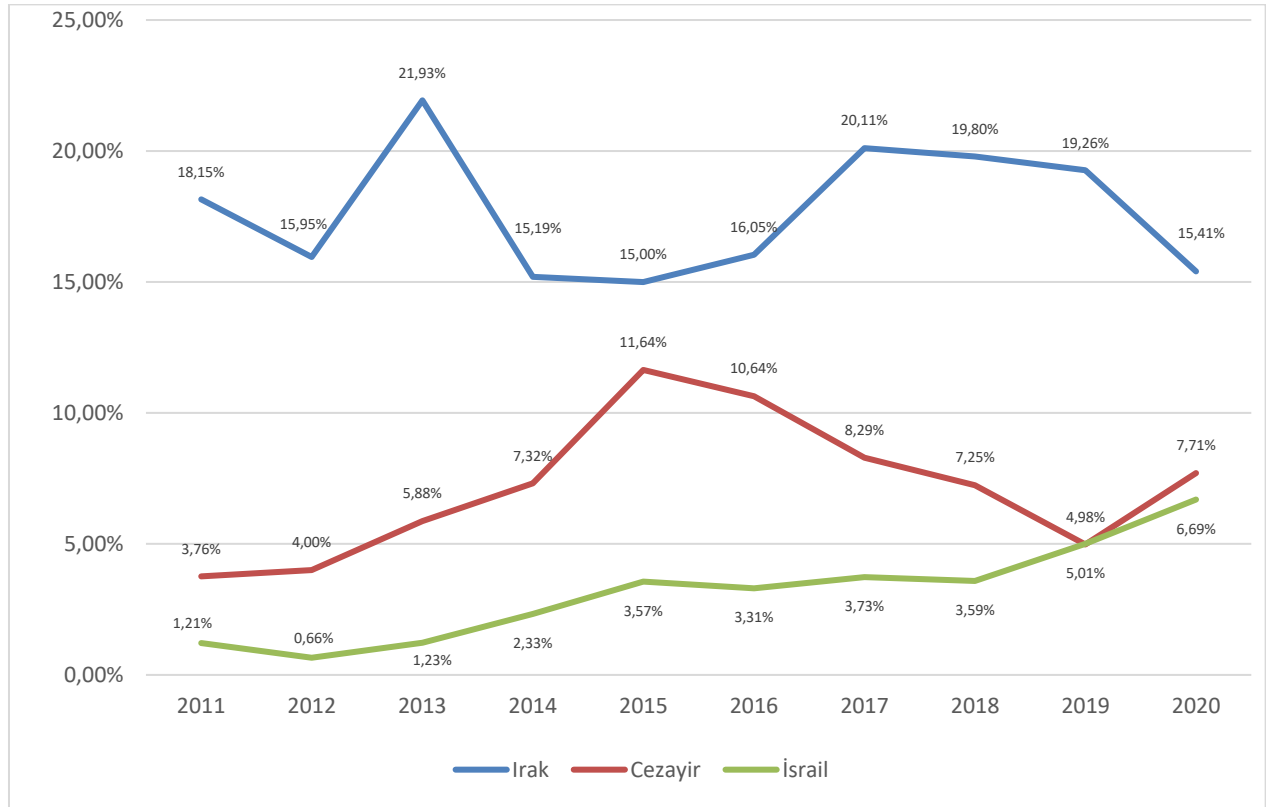
Bu sektörde bölge ihracatının % 50 sini oluşturan ilk 8 ülke aşağıdaki tabloda belirtilmiştir. Sektörde en fazla ihracat Irak'a yapılmaktadır. İkinci sırada Cezayir ve 3. Sırada İsrail gelmektedir.

Tablo 7 Plastik ve kauçuk ürünleri Sektöründe bölge ihracatının % 50 sini oluşturan ilk 8 ülke

Ülke	Dolar	2020 Payı(%)
Irak	15.615.887	15,41%
Cezayir	7.811.388	7,71%
İsrail	6.784.961	6,69%
Almanya	5.224.166	5,15%
Mısır	4.967.576	4,90%
Birleşik Krallık	4.524.349	4,46%
Romanya	3.518.971	3,47%
Suudi Arabistan	3.004.184	2,96%

Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri

Grafik 7 Sektörde 2020 yılında En Fazla İhracat Yapılan İlk 3 Ülkenin Geçmiş Yıllardaki Performansı (%) (2011-2020)

Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri

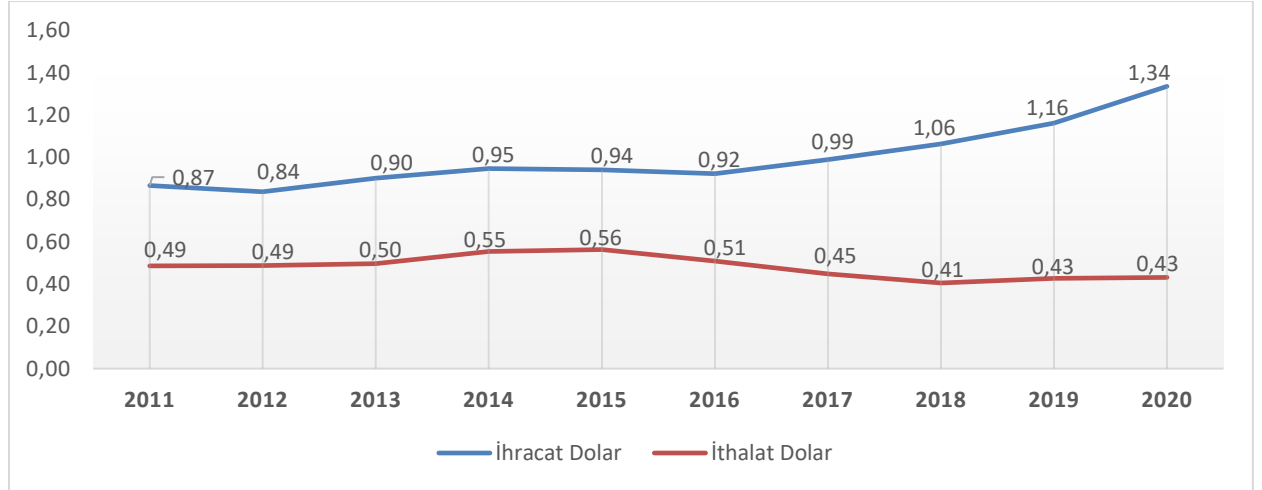
Harita 5 Plastik ve kauçuk ürünleri Sektöründe bölge ihracatının % 50 sini oluşturan ülkeler,2020, Dolar

5 KONYA VE KARAMAN İLLERİ İHRACATTA EŞDEĞER SEKTÖR SAYISI

Konya'nın ülke ithalatındaki payı 2011 yılında %0.49 iken bu oran 2020 yılında %0.43'e düşmüştür. Diğer yandan Konya'nın ülke ihracatından aldığı pay 2011 yılında %0.87 iken bu oran 2020 yılında %1.34'e yükselmiştir. Aşağıda da görüldüğü üzere Konya'nın ülke ihracatından aldığı paydaki değişim ithalatından aldığı paydaki değişimden daha yüksektir. Bu tablo Konya'nın ülkemizin cari açığını kapanmasında pozitif bir yerel faktör olduğunu göstermektedir.

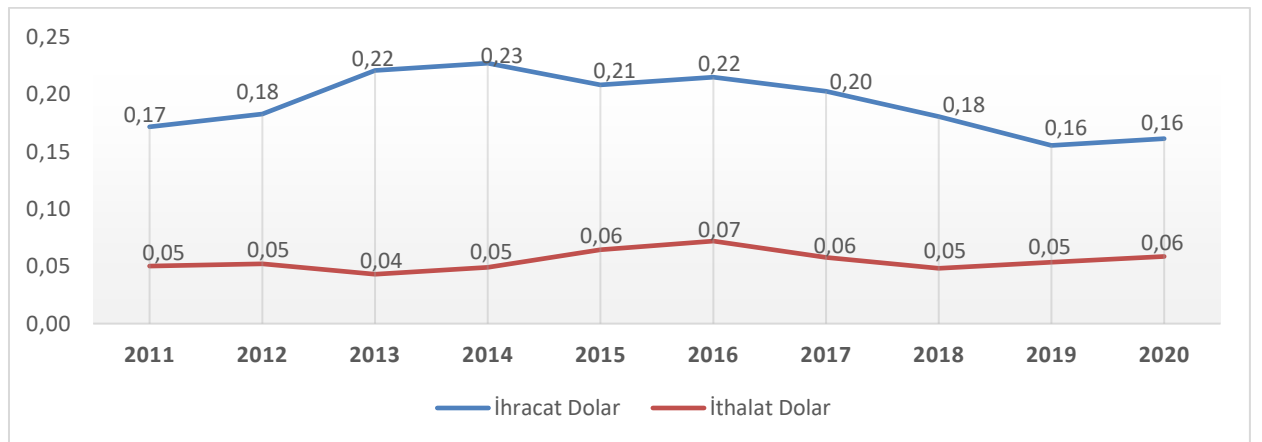
Grafik 8 Yıllar itibariyle Konya'nın Ülke ihracat ve İthalatından aldığı pay(%)

Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri

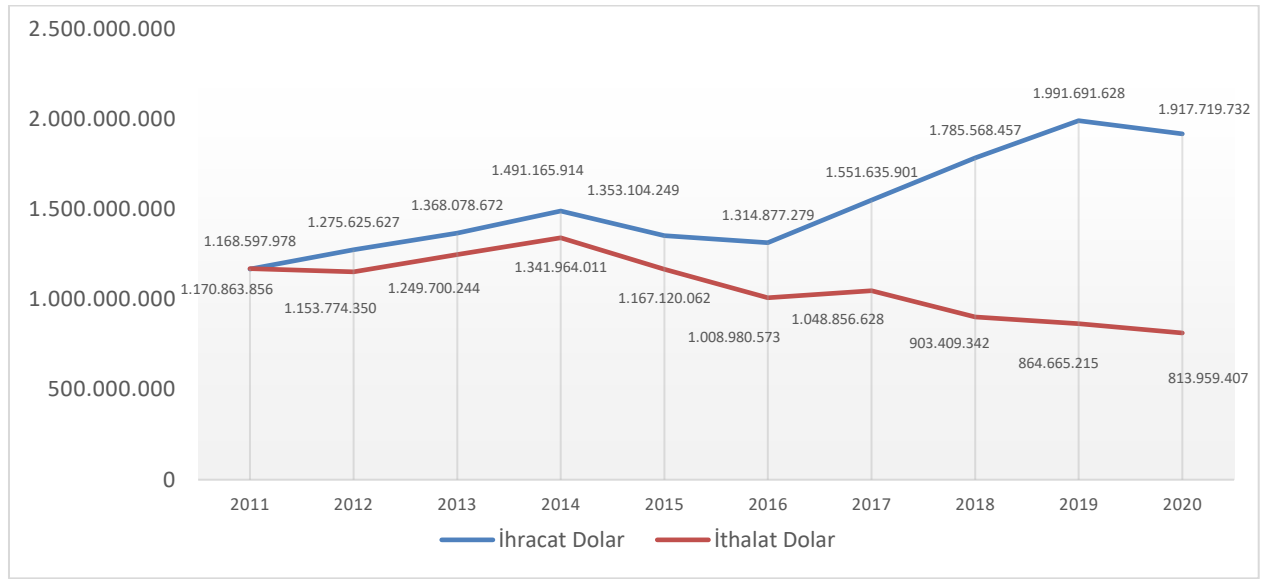
Karaman'ın ülke ithalatındaki payı 2011 yılında %0.05 iken bu oran 2020 yılında %0.06'ya çıkmıştır. Diğer yandan Karaman'ın ülke ihracatından aldığı pay 2011 yılında %0.17 iken bu oran 2020 yılında %0,16'ya düşmüştür. İlin ülke toplam ihracat ve ithalat payında 2011 yılından bu yana önemli bir değişim yaşanmamıştır.

Grafik 9 Yıllar itibariyle Karaman'ın Ülke ihracat ve İthalatından aldığı pay(%)

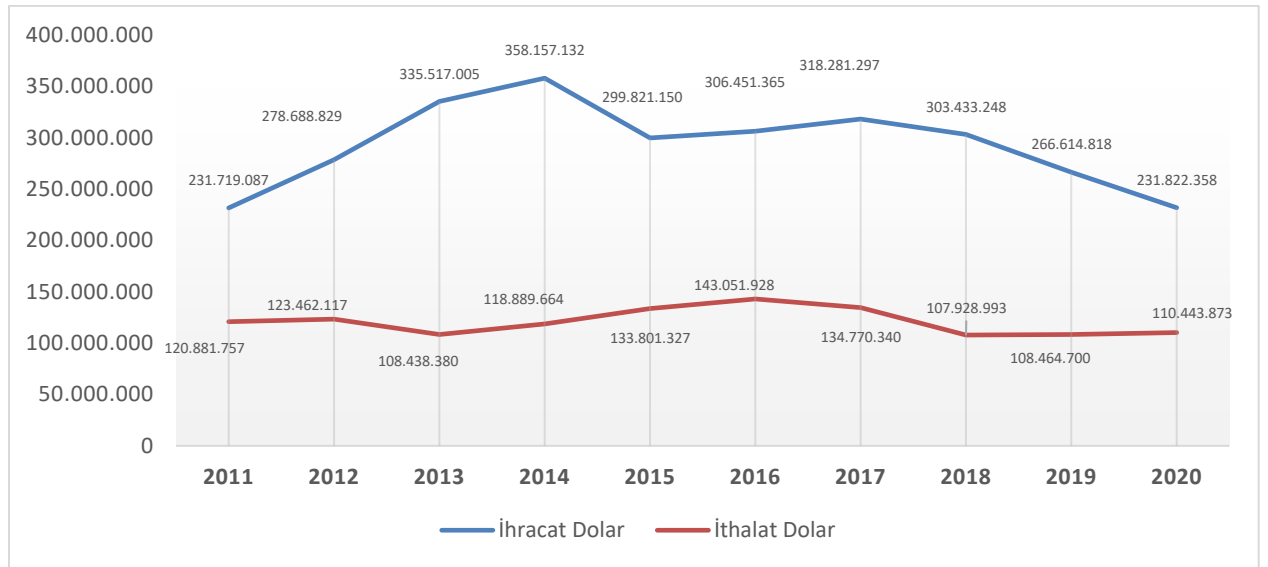
Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri

Grafik 10 Konya ili yıllara göre toplam ithalat ve ihracat (dolar)

Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri

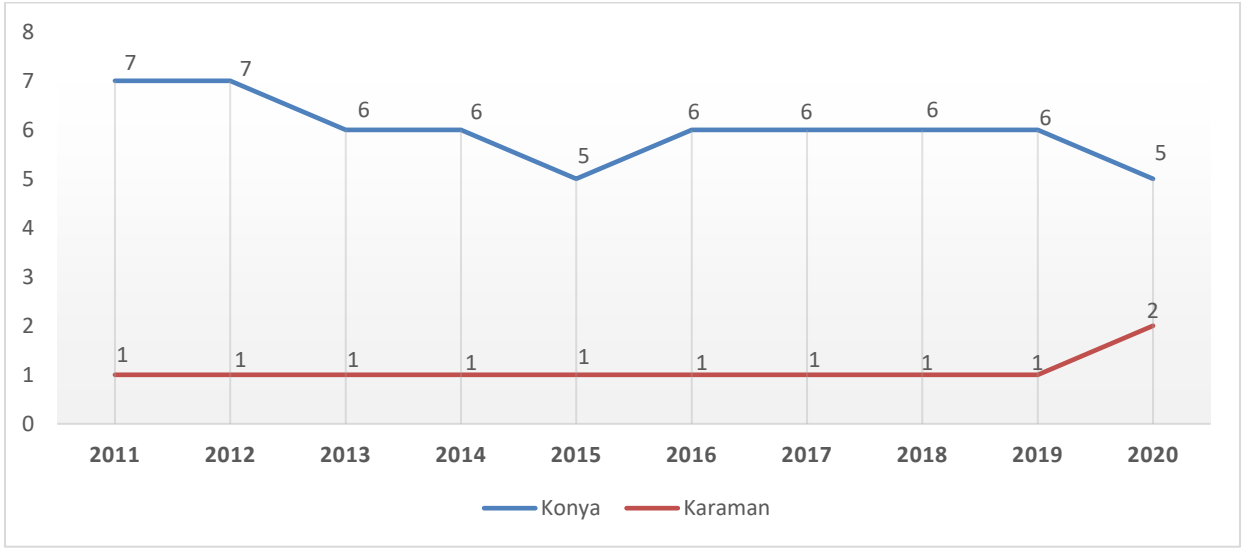
Grafik 11 Karaman ili yıllara göre toplam ithalat ve ihracat (dolar)

Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri

Herfindahl-Hirschman endeksine göre Konya’da son 10 yılda eşdeğer sektör sayısı 7’den 5’e düşmüştür. Karaman’da ise tek sektöre bağımlılık oldukça yüksektir (gıda ürünleri ve içecek). Karaman’da son 10 yılda eşdeğer sektör sayısı sadece 1’dir. 2020 yılında ise bu değerin 2’ye yükselmesi Karaman için olumlu bir durum olarak yorumlanabilir. Bu durum bölgede belirli lokomotif sektörlerde yığılma olduğuna ve sektörel çeşitlenmenin yeterince sağlanamadığına işaret etmektedir. Bu sektörlerde yaşanacak herhangi bir darboğazın ilin ekonomik performansına ciddi problem oluşturacağı söylenebilir.

Grafik 12 Bölgemizin İllerinde İhracat Üzerinde Eşdeğer Katkıya Sahip Ana Sektör Sayısı

Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri

Konya’da eşdeğer sektör sayısı yöntemine göre 2020 yılında en yüksek ihracat performansı² gösteren ilk 5 sektör aşağıdaki tabloda verilmiştir. 2020 yılında bölgenin sadece bu 5 sektörde yaptığı ihracat, toplam ihracatın %82,11’ine karşılık gelmektedir. Bu 5 sektörde yapılan toplam ihracat daha önceki yıllarda hiçbir zaman %73 düzeyinin altına inmemiştir.³

Tablo 8 Konya ihracatında eşdeğer sektörler ve yıllara göre ihracat payları

Sektör	2011	2015	2020
Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat	22,61	32,33	35,96
Motorlu kara taşıtı ve römorklar	17,36	19,65	17,96
Gıda ürünleri ve içecek	19,55	18,10	16,83
Metal eşya sanayi (makine ve teçhizatı hariç)	5,35	6,45	6,60
Plastik ve kauçuk ürünleri	3,94	4,52	4,75
Kimyasal madde ve ürünler	4,47	2,84	3,03
Ana metal sanayi	10,35	3,34	2,30
Tarım ve hayvancılık	5,76	3,79	2,22
Başka yerde sınıflandırılmamış elektrikli makina ve cihazlar	0,58	1,11	1,51
Mobilya ve başka yerde sınıflandırılmamış diğer ürünler	1,58	1,45	1,43
Metalik olmayan diğer mineral ürünler	2,94	1,55	1,36
Dabaklanmış deri, bavul, el çantası, saraciye ve ayakkabı	0,09	0,33	1,10
Taş ocakçılığı ve diğer madencilik	1,39	0,75	0,82
Tıbbi aletler; hassas optik aletler ve saat	0,28	0,37	0,78
Tekstil ürünleri	1,39	1,08	0,71

² İhracat Miktarı bakımından

Kâğıt ve kağıt ürünleri	0,59	0,35	0,58
Radyo, televizyon, haberleşme teçhizatı ve cihazları	0,44	0,45	0,43
Atık ve hurdalar	0,30	0,30	0,43
Metal cevherleri	0,33	0,52	0,35
Diğer ulaşım araçları	0,10	0,24	0,29

Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri

6 KONYA’NIN İHRACATINDA KRİTİK ÖNEME SAHİP 5 SEKTÖRDE HANGİ ÜLKELERE NE KADAR İHRACAT YAPIYORUZ?

6.1 Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat

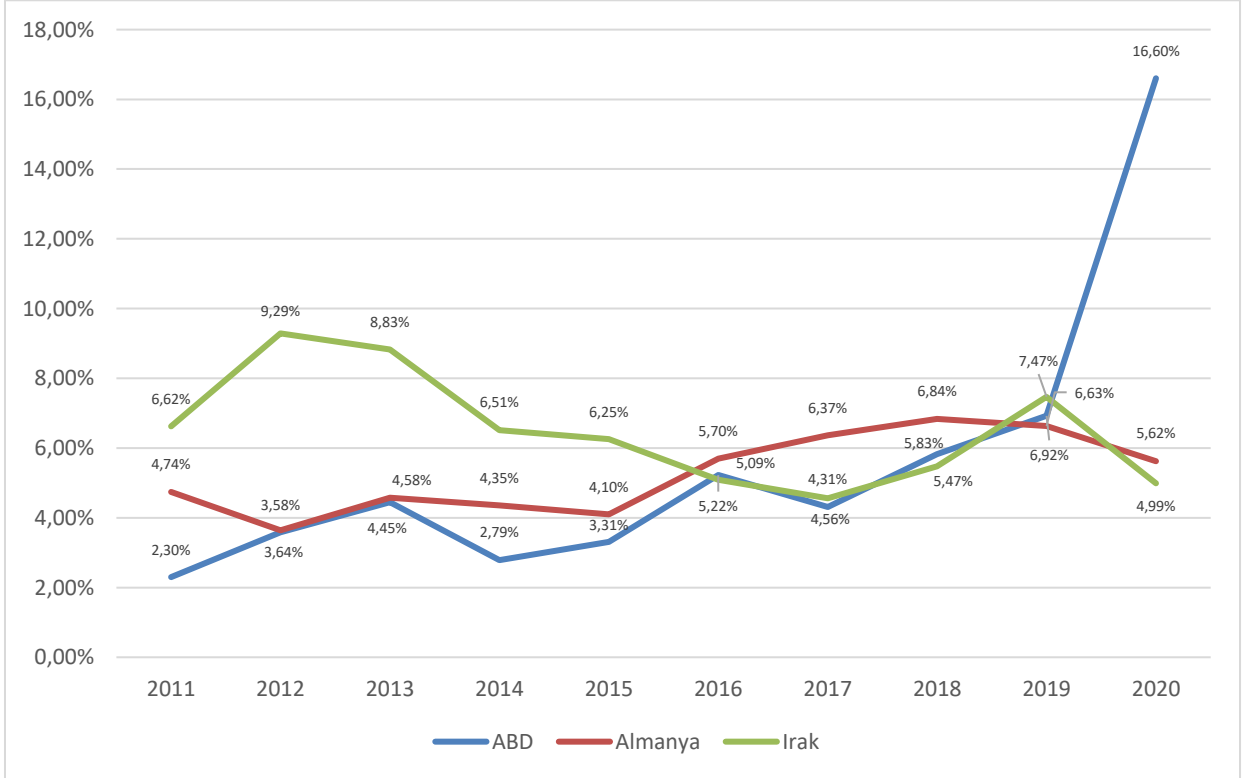
Bu sektörde Konya’nın 2020 ihracatının %50’sini oluşturan ilk 11 ülke aşağıdaki tabloda belirtilmiştir. Sektörde en fazla ihracat ABD’ye yapılmaktadır. İkinci sırada Almanya ve 3. sırada Irak gelmektedir.

Tablo Makine ve teçhizat Sektöründe Konya ihracatının % 50 sini oluşturan ilk 11 ülke

Ülke	Dolar	2020 Payı(%)
ABD	115.228.454	16,60%
Almanya	39.031.232	5,62%
Irak	34.624.701	4,99%
Rusya Federasyonu	30.435.347	4,39%
Özbekistan	29.028.678	4,18%
Azerbaycan	23.292.911	3,36%
İran	21.165.198	3,05%
Cezayir	21.146.248	3,05%
Suudi Arabistan	17.610.758	2,54%
Sudan	17.200.145	2,48%

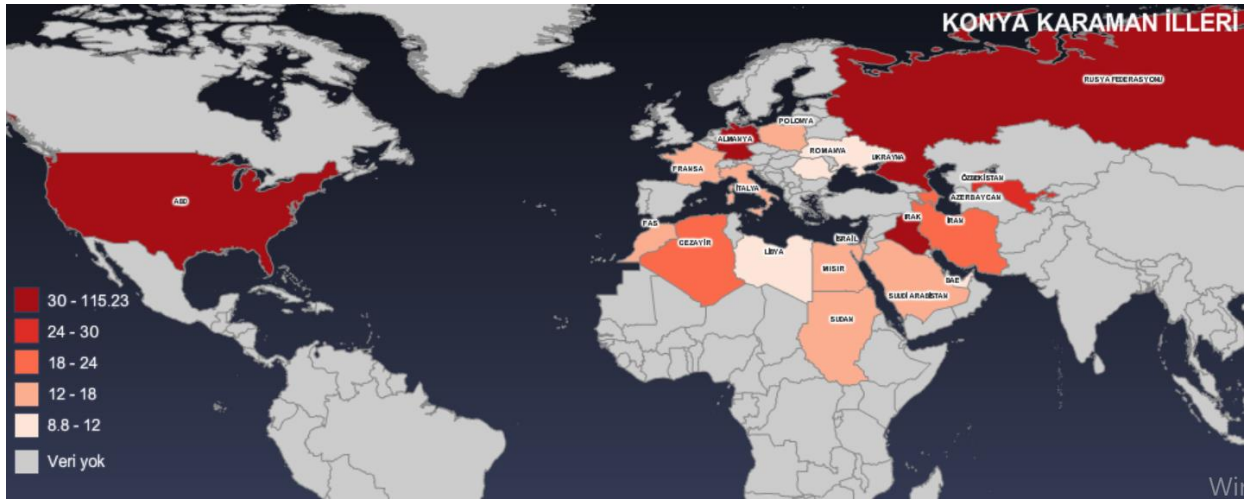
Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri

Grafik 13 Sektörde 2020 yılında En Fazla İhracat Yapılan İlk 3 Ülkenin Geçmiş Yıllardaki Performansı (%) (2011-2020)

Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri

Harita 6 Makine ve teçhizat Sektöründe Konya ihracatının %50'sini oluşturan ülkeler,2020, Dolar

6.2 Motorlu kara taşıtı ve römorklar

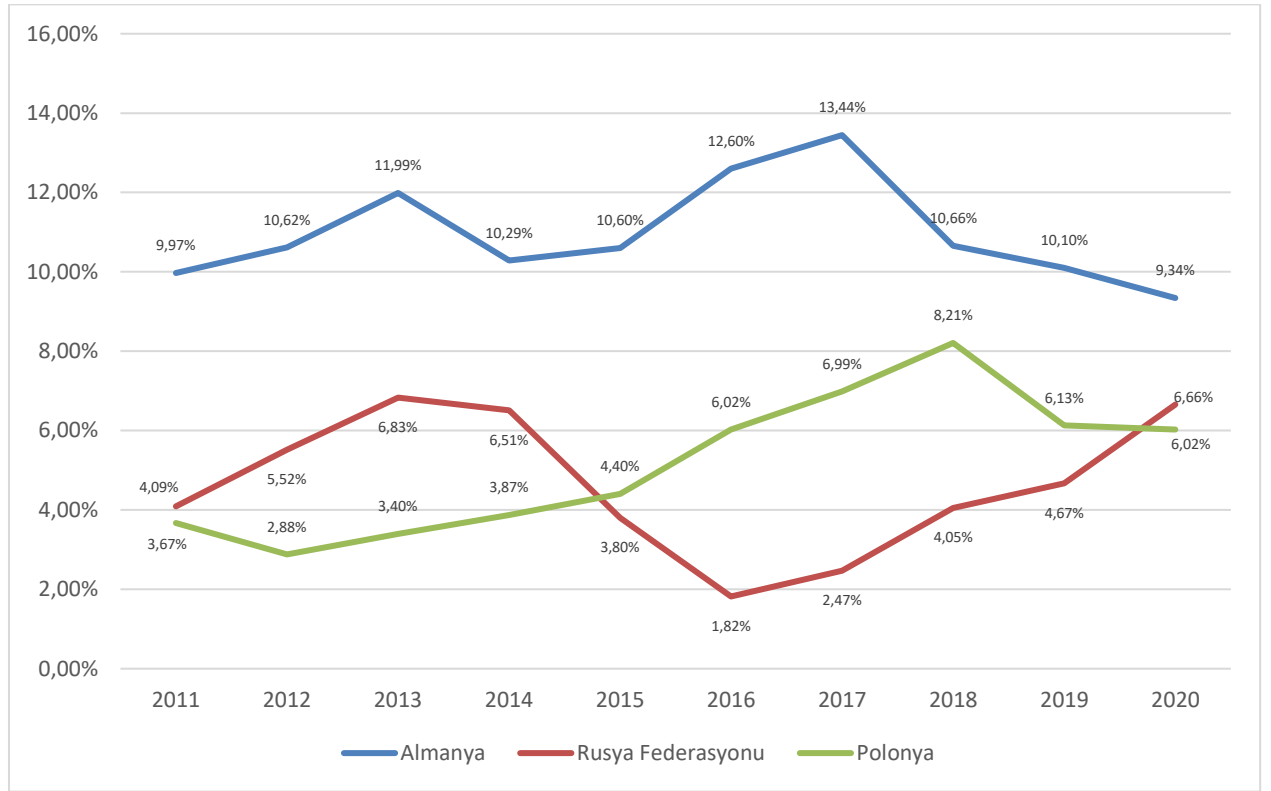
Bu sektörde Konya'nın 2020 ihracatının %50'sini oluşturan ilk 10 ülke aşağıdaki tabloda belirtilmiştir. Sektörde en fazla ihracat Almanya 'ya yapılmaktadır. İkinci sırada Rusya ve 3. sırada Polonya gelmektedir.

Tablo 9 Motorlu kara taşıtı ve römorklar Sektöründe Konya ihracatının %50'sini oluşturan ilk 10 ülke

Ülke	Dolar	2020 Payı(%)
Almanya	32.086.422	9,34%
Rusya Federasyonu	22.865.611	6,66%
Polonya	20.690.645	6,02%
Birleşik Krallık	19.948.585	5,81%
Irak	18.419.611	5,36%
Belçika	15.047.171	4,38%
İran	14.997.788	4,37%
ABD	11.531.491	3,36%
Ukrayna	11.435.720	3,33%
Suudi Arabistan	10.873.223	3,17%

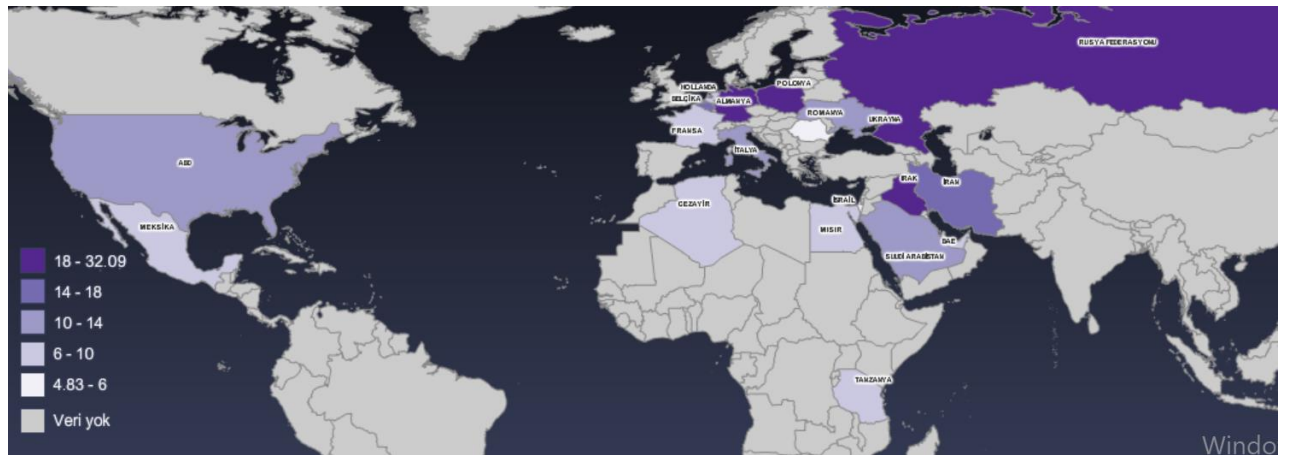
Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri

Grafik 14 Sektörde 2020 yılında En Fazla İhracat Yapılan İlk 3 Ülkenin Geçmiş Yıllardaki Performansı (%) (2011-2020)

Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri

Harita 7 Motorlu kara taşıtı ve römorklar Sektöründe Konya ihracatının %50'sini oluşturan ülkeler,2020, Dolar

6.3 Gıda ürünleri ve içecek

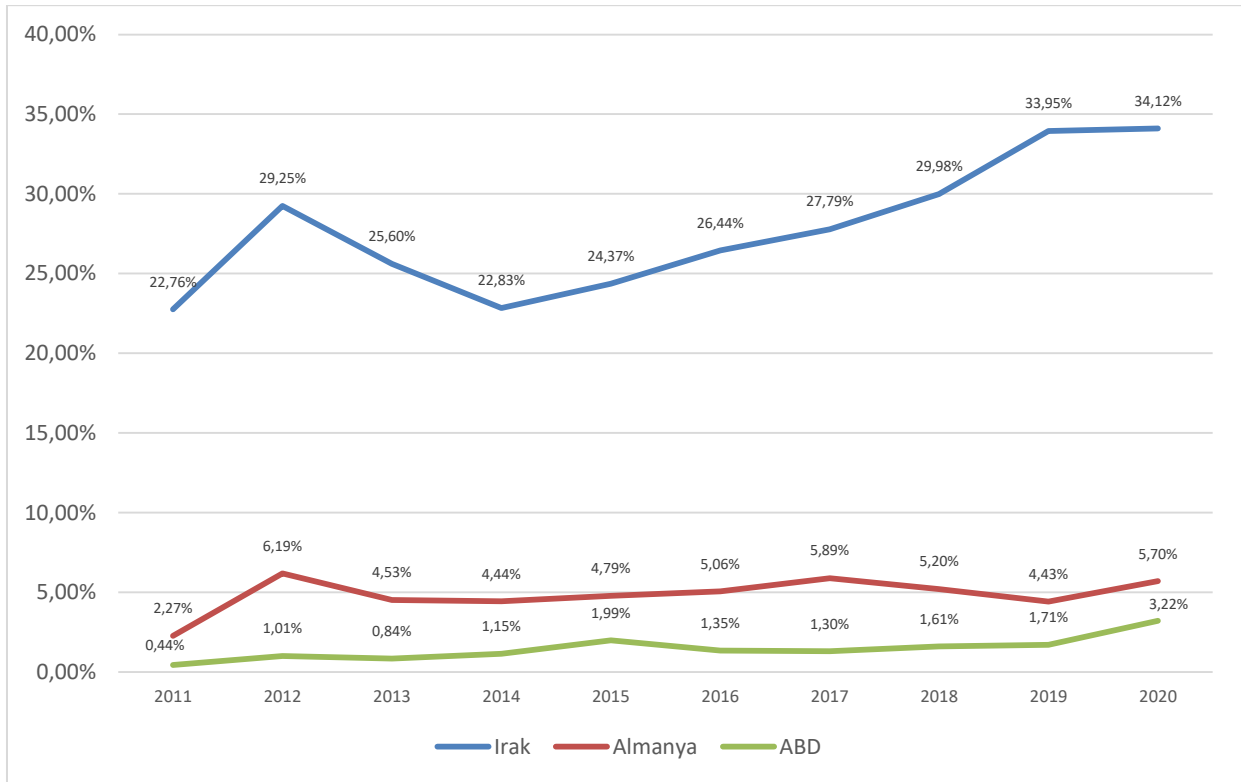
Bu sektörde Konya'nın 2020 ihracatının %50'sini oluşturan ilk 6 ülke aşağıdaki tabloda belirtilmiştir. Sektörde en fazla ihracat Irak'a yapılmaktadır. İkinci sırada Almanya ve 3. sırada ABD gelmektedir.

Tablo 10 Gıda ürünleri ve içecek Sektöründe Konya ihracatının %50'sini oluşturan ilk 6 ülke

Ülke	Dolar	2020 Payı(%)
Irak	111.057.927	34,12%
Almanya	18.549.668	5,70%
ABD	10.485.269	3,22%
Filistin Devleti	8.311.030	2,55%
Hollanda	7.752.976	2,38%
Çin	7.657.618	2,35%

Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri

Grafik 15 Sektörde 2020 yılında En Fazla İhracat Yapılan İlk 3 Ülkenin Geçmiş Yıllardaki Performansı (%) (2011-2020)

Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri

Harita 8 Gıda ürünleri ve içecek Sektöründe Konya ihracatının %50'sini oluşturan ülkeler,2020, Dolar

6.4 Metal eşya sanayi (makine ve teçhizatı hariç)

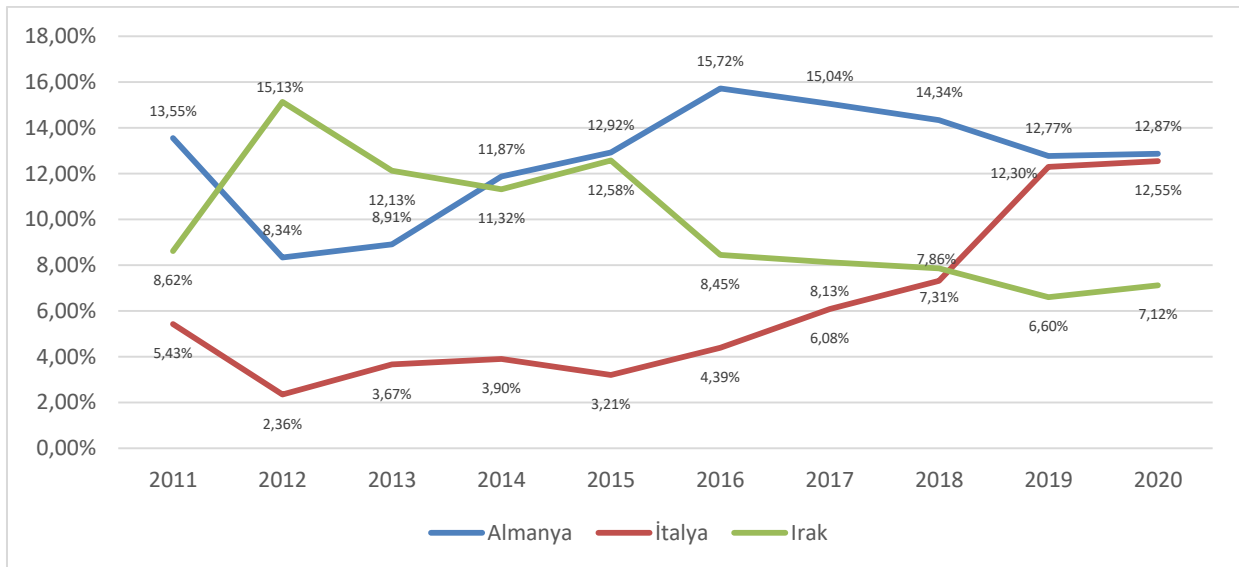
Bu sektörde Konya'nın 2020 ihracatının %50'sini oluşturan ilk 8 ülke aşağıdaki tabloda belirtilmiştir. Sektörde en fazla ihracat Almanya'ya yapılmaktadır. İkinci sırada İtalya ve 3. sırada Irak gelmektedir.

Tablo 11 Metal eşya Sektöründe Konya ihracatının %50'sini oluşturan ilk 8 ülke

Ülke	Dolar	2020 Payı(%)
Almanya	16.192.530	12,87%
İtalya	15.789.747	12,55%
Irak	8.964.596	7,12%
Suudi Arabistan	5.675.515	4,51%
İsrail	5.642.940	4,48%
Fransa	5.028.675	4,00%
Katar	4.351.118	3,46%
Polonya	4.232.400	3,36%

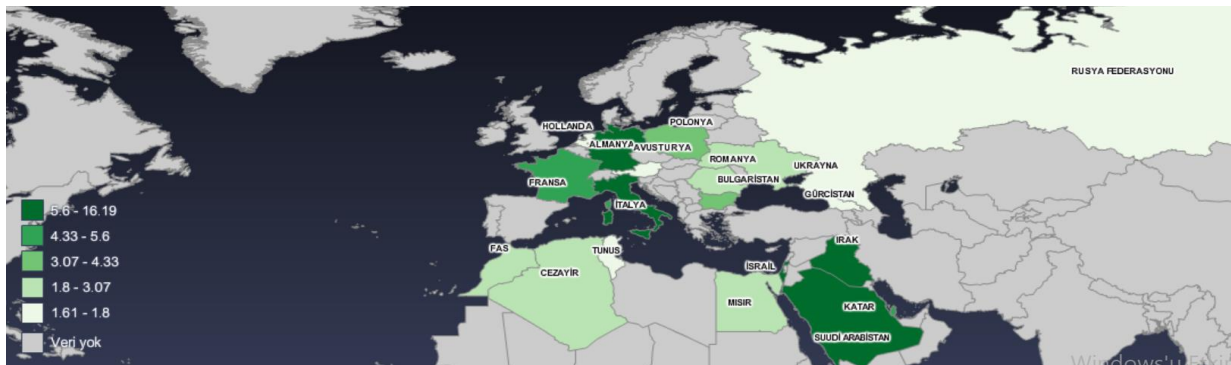
Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri

Grafik 16 Sektörde 2020 yılında En Fazla İhracat Yapılan İlk 3 Ülkenin Geçmiş Yıllardaki Performansı (%) (2011-2020)

Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri

Harita 9 Metal eşya sanayi Sektöründe Konya ihracatının %50'sini oluşturan ülkeler,2020, Dolar

6.5 Plastik ve kauçuk ürünleri

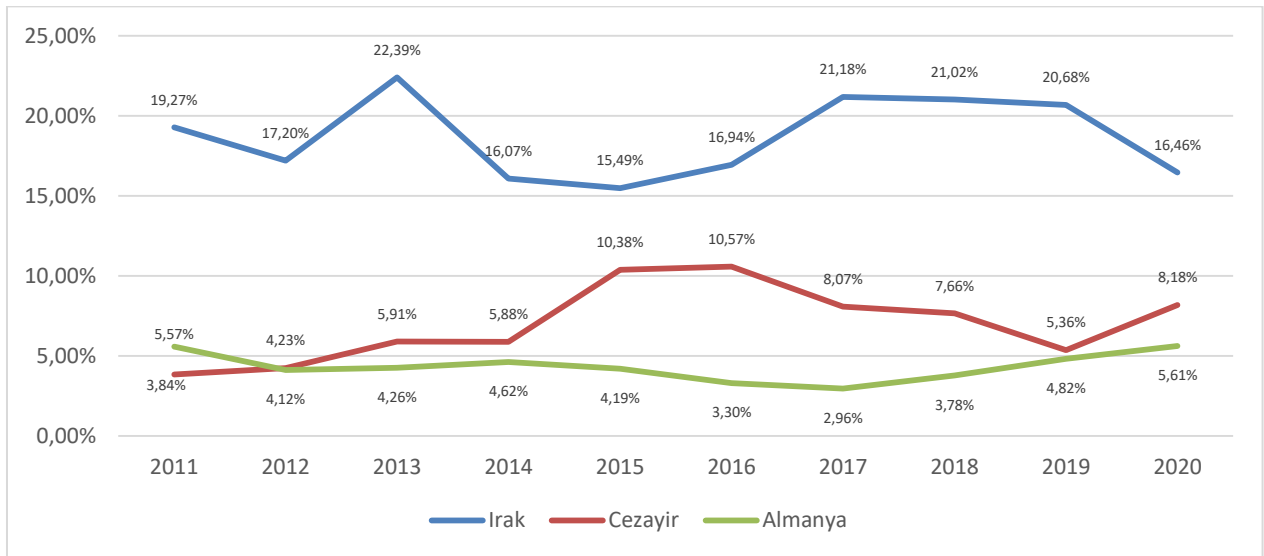
Bu sektörde Konya'nın 2020 ihracatının %50'sini oluşturan ilk 8 ülke aşağıdaki tabloda belirtilmiştir. Sektörde en fazla ihracat Irak'a yapılmaktadır. İkinci sırada Cezayir ve 3. sırada Almanya gelmektedir.

Tablo 12 Plastik ve kauçuk ürünleri Sektöründe Konya ihracatının %50'sini oluşturan ilk 8 ülke

Ülke	Dolar	2020 Payı(%)
Irak	15.083.604	16,46%
Cezayir	7.497.434	8,18%
Almanya	5.139.712	5,61%
İsrail	4.981.898	5,44%
Mısır	4.936.723	5,39%
Romanya	3.496.615	3,82%
Suudi Arabistan	2.999.090	3,27%
İspanya	2.751.205	3,00%

Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri

Grafik 17 Sektörde 2020 yılında En Fazla İhracat Yapılan İlk 3 Ülkenin Geçmiş Yıllardaki Performansı (%) (2011-2020)

Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri

Harita 10 Plastik ve kauçuk ürünleri Sektöründe Konya ihracatının %50'sini oluşturan ülkeler, 2020, Dolar

Karaman’da Eşdeğer Sektör Sayısı yöntemine göre 2020 yılında en yüksek ihracat performansı⁴ gösteren ilk 2 sektör aşağıdaki tabloda verilmiştir. 2020 yılında bölgenin sadece bu 2 sektörde yaptığı ihracat, toplam ihracatın %84,28’ine karşılık gelmektedir. Bu 2 sektörde yapılan toplam ihracat daha önceki yıllarda hiçbir zaman %81 düzeyinin altına inmemiştir.⁵

Tablo 13 Karaman ihracatında eşdeğer sektörler ve yıllara göre ihracat payları

Sektör	2011	2015	2020
Gıda ürünleri ve içecek	89,86	91,61	77,73
Tarım ve hayvancılık	3,55	2,45	6,55
Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat	1,80	2,21	5,80
Plastik ve kauçuk ürünleri	1,22	1,14	4,43
Mobilya ve başka yerde sınıflandırılmamış diğer ürünler	0,70	0,40	1,18
Kâğıt ve kâğıt ürünleri	0,04	1,20	1,15
Metal eşya sanayi (makine ve teçhizatı hariç)	1,08	0,04	1,08
Metalik olmayan diğer mineral ürünler	0,22	0,27	0,50
Tekstil ürünleri	0,19	0,24	0,40
Başka yerde sınıflandırılmamış elektrikli makina ve cihazlar	0,06	0,05	0,40
Diğer ulaşım araçları	0,01	0,04	0,33
Motorlu kara taşıtı ve römorklar	0,00	0,15	0,17
	0,11	0,01	0,11

Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri

⁴ İhracat Miktarı bakımından

7 KARAMAN'IN İHRACATINDA KRİTİK ÖNEME SAHİP 2 SEKTÖRDE HANGİ ÜLKELERE NE KADAR İHRACAT YAPIYORUZ?

7.1 Gıda ürünleri ve içecek

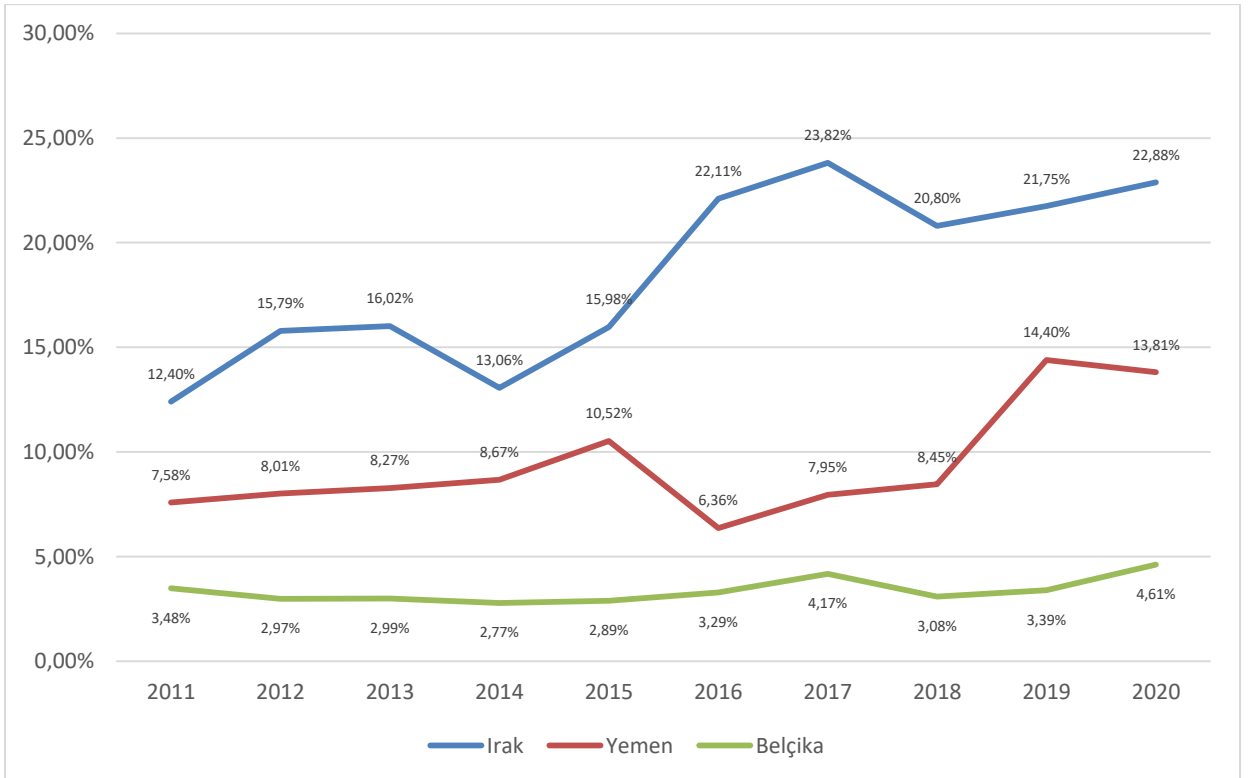
Bu sektörde Karaman'ın 2020 ihracatının %50'sini oluşturan ilk 6 ülke aşağıdaki tabloda belirtilmiştir. Sektörde en fazla ihracat Irak'a yapılmaktadır. İkinci sırada Yemen ve 3. sırada Belçika gelmektedir.

Tablo 14 Gıda ürünleri ve içecek Sektöründe Karaman ihracatının %50'sini oluşturan ilk 8 ülke

Ülke	Dolar	2020 Payı(%)
Irak	41.238.951	22,88%
Yemen	24.892.063	13,81%
Belçika	8.305.655	4,61%
Umman	7.780.193	4,32%
Suriye	6.345.797	3,52%
Romanya	5.716.813	3,17%

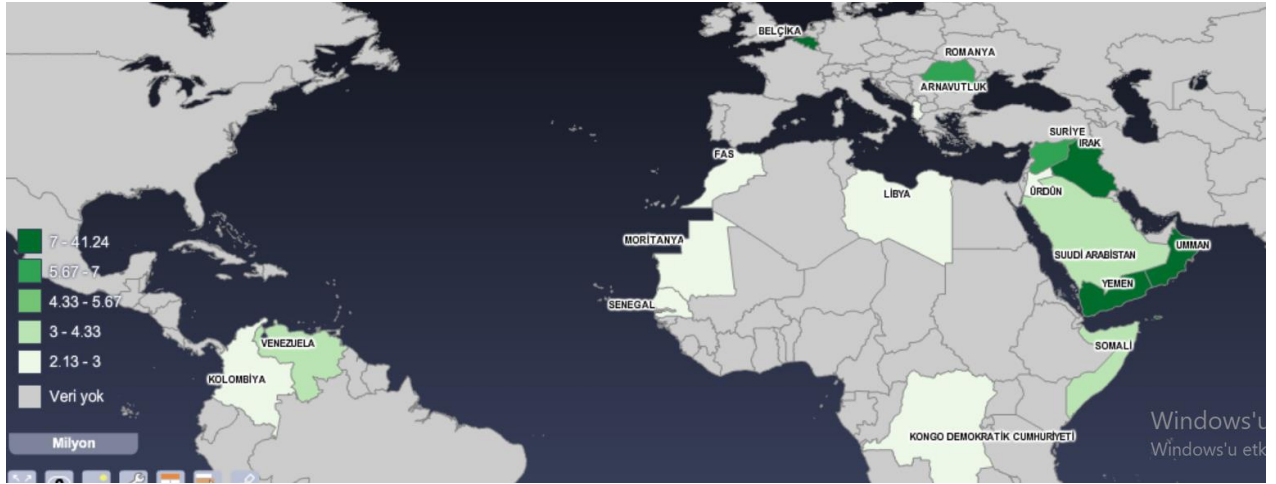
Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri

Grafik 18 Sektörde 2020 yılında En Fazla İhracat Yapılan İlk 3 Ülkenin Geçmiş Yıllardaki Performansı (%) (2011-2020)

Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri

Harita 11 Gıda ürünleri ve içecek Sektöründe Karaman ihracatının %50'sini oluşturan ülkeler,2020, Dolar

7.2 Tarım ve hayvancılık

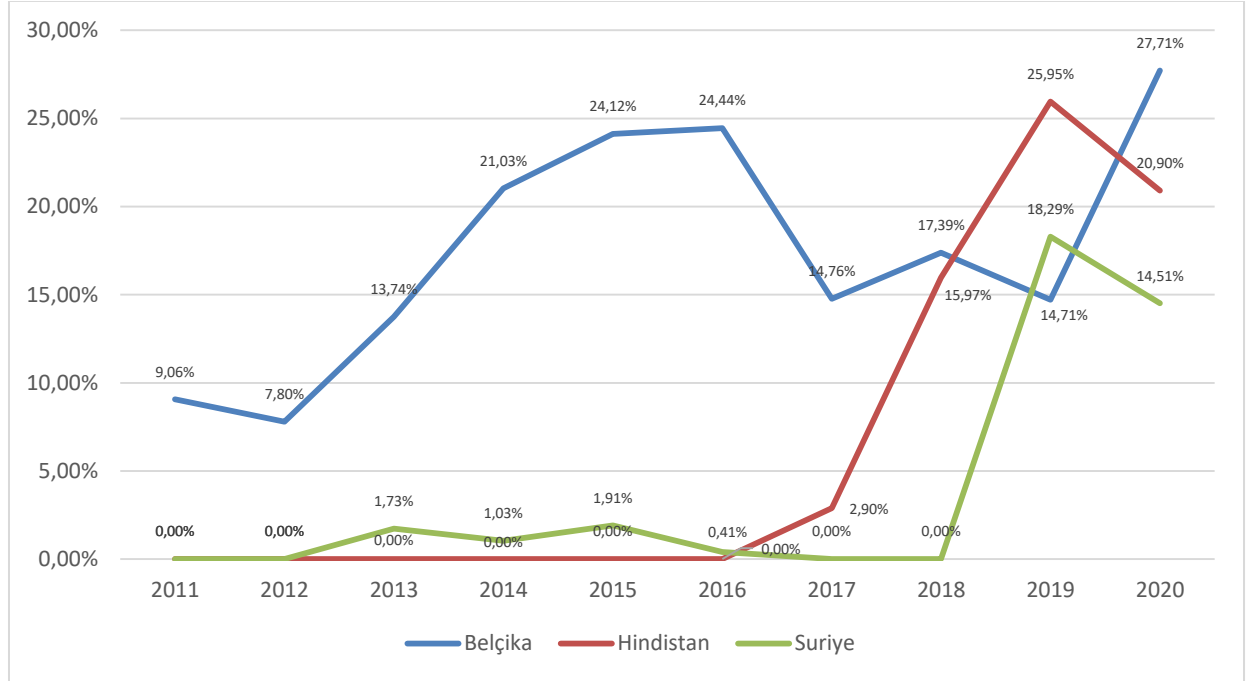
Bu sektörde Karaman'ın 2020 ihracatının %74'ünü oluşturan ilk 4 ülke aşağıdaki tabloda belirtilmiştir. Sektörde en fazla ihracat Belçika'ya yapılmaktadır. İkinci sırada Hindistan ve 3. sırada Suriye gelmektedir.

Tablo 15 Tarım ve hayvancılık Sektöründe Karaman'ın ihracatının % 74 ünü oluşturan ilk 4 ülke

Ülke	Dolar	2020 Payı(%)
Belçika	4.215.978	27,71%
Hindistan	3.180.093	20,90%
Suriye	2.206.646	14,51%
Irak	1.746.807	11,48%

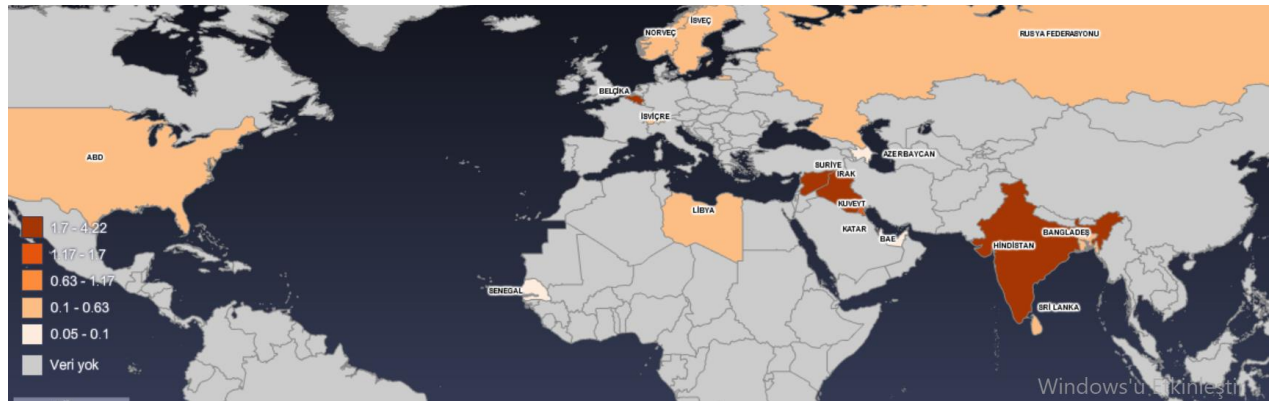
Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri

Grafik 19 Sektörde 2020 yılında En Fazla İhracat Yapılan İlk 3 Ülkenin Geçmiş Yıllardaki Performansı (%) (2011-2020)

Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri

Harita 12 Tarım ve hayvancılık Sektöründe Karaman ihracatının %74'ünü oluşturan ülkeler,2020, Dolar

8 BÖLGE OLARAK İHRACATTA İHRACAT YAPTIĞIMIZ ÜLKE SAYISINI ÇEŞİTLENDİREBLİYOR MUYUZ?

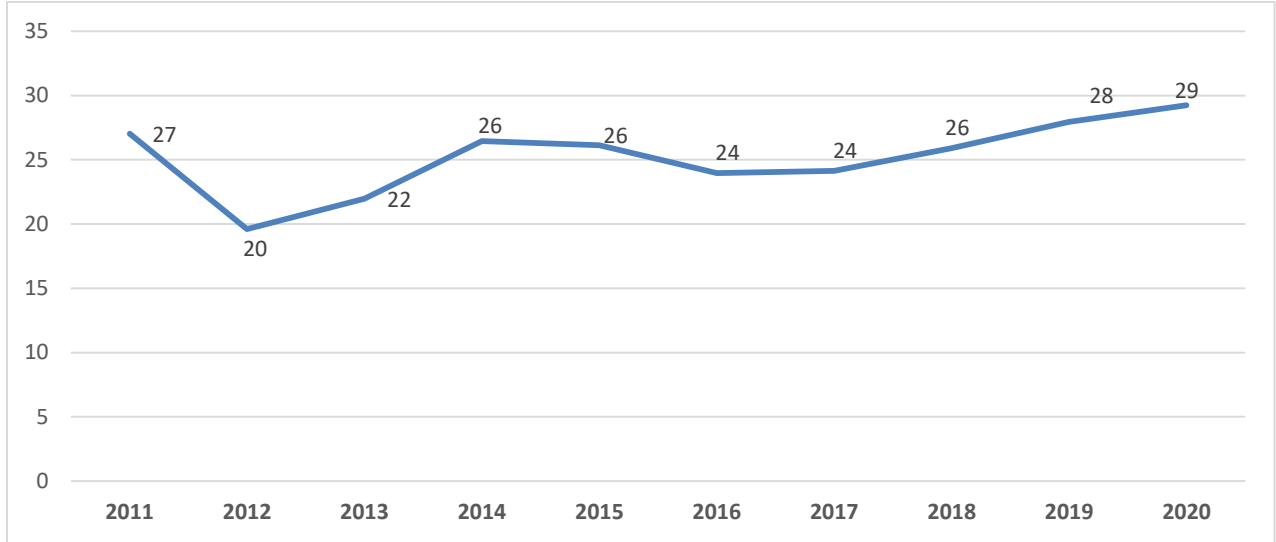
Bir ülkenin veya bir bölgenin ihracat yaptığı ülke sayısında önemli artışlar yaşanabilir. Ancak yeni eklenen pazarlara yapılan ihracat miktarı kritik bir öneme sahip olmayabilir. Bu nedenle bölgenin ihracat üzerinde temel öneme sahip ülkeler özellikle incelenmelidir. Bunu tespit edebilmek için ise eşdeğer ülke sayısına bakılmalıdır. Bu sayı toplam ihracatımız içinde büyük öneme sahip ülke sayısını göstermektedir.⁶ Eşdeğer ülke sayısının(EÜS) hesabında şu formül kullanılmaktadır:

⁶ Türkiye'nin İhracat Performansı 2: Sektörel Bazda Çeşitlilik, Rekabetçilik ve Adaptasyon, TEPAV,2011

$$E\ddot{U}S_t = \frac{1}{\sum_{j=1}^n \frac{X_{j,t}}{X_{toplaml,t}}}^2 ; X_{j,t} = j \text{ ülkesine } t \text{ yılında yapılan ihracat, } X_{toplaml,t} = t \text{ yılındaki toplam ihracat}$$

Formüle göre Bölgenin 2011 İhracat yaptığı ülkelerden 27 si eşdeğer öneme sahipken, 2020 yılına gelindiğinde eşdeğer öneme sahip ülke sayısı artarak 29 a çıkmıştır.

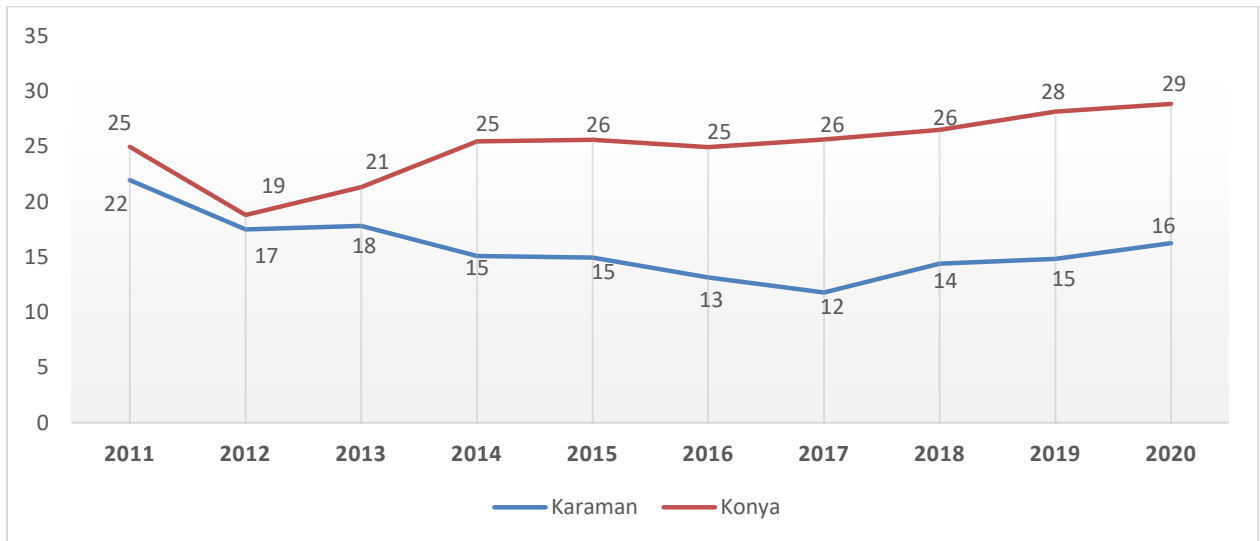
Grafik 20 Bölgenin İhracat Üzerinde Eşdeğer Öneme Sahip Ülke Sayısı 2011-2020

Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri

Konya'nın 2011 yılında, ihracat yaptığı ülkelerden 25'i eşdeğer öneme sahipken, 2020 yılına gelindiğinde eşdeğer öneme sahip ülke sayısı artarak 29'a çıkmıştır. Görüldüğü üzere bölge ortalamasının oluşmasında Konya İli oldukça baskın konumdadır. İlde kritik öneme sahip bu 29 ülkelerin ithalat taleplerindeki meydana gelecek daralmalar Konya'nın ekonomisinin ciddi şekilde küçülmesine neden olabilir. Ülke sayısında çeşitlenme hızı artırılmalıdır.

Grafik 21 Bölge illerinin İhracat Üzerinde Eşdeğer Öneme Sahip Ülke Sayısı 2011-2020

Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri

Ülke bazında Konya'dan ihracat yaptığımız ülkeler incelendiğinde 2011 yılında bölgeden birçok ülkeye ihracat yapılmıştır ancak dikkat edilmesi gereken nokta şudur: İlk 29 ülkeye(bölgenin ihracatında kritik öneme sahip ülke sayısı) yapılan ihracatın toplam ihracattaki payı %73'tür. Geri kalan %27'lik pay 145 ülkeye ve oldukça küçük miktarlarda yapılmaktadır.

Tablo 16 Konya ihracatında eşdeğer öneme sahip ilk 29 Ülke ve yıllara göre ihracat payları

Ülke	2011	2015	2020
Irak	13,01	13,68	11,33
ABD	2,55	2,97	7,92
Almanya	5,50	6,05	6,88
Rusya Federasyonu	3,13	2,35	3,92
İtalya	7,01	3,13	3,09
Suudi Arabistan	2,31	4,85	2,73
Mısır	2,54	3,43	2,44
Polonya	1,08	1,59	2,37
İsrail	0,94	1,74	2,30
İran	6,49	4,56	2,28
Cezayir	1,49	5,83	2,20
Birleşik Krallık	0,00	0,00	2,02
Fransa	1,37	1,24	1,96
Özbekistan	0,85	1,53	1,84
Libya	4,63	1,74	1,79
Azerbaycan	1,51	1,28	1,71
Romanya	0,79	0,77	1,65
Hollanda	1,08	1,04	1,61
Ukrayna	0,86	0,85	1,50
BAE	1,06	1,84	1,41
Fas	0,49	0,79	1,25
Belçika	1,21	1,38	1,24
Sudan	0,73	2,16	1,23
İspanya	2,49	1,67	1,16
Gürcistan	1,10	0,93	1,07
Bulgaristan	3,19	0,91	1,06
Katar	0,13	0,62	1,05
Suriye	2,23	1,28	0,91
Meksika	0,50	0,92	0,84

Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri

Karaman'ın 2011 yılında, ihracat yaptığı ülkelere 22'si eşdeğer öneme sahipken, 2020 yılına gelindiğinde eşdeğer öneme sahip ülke sayısı azalarak 16'ya düşmüştür. Bu şu anlama gelmektedir: Kritik öneme sahip bu 16 ülkelerin ithalat taleplerindeki meydana gelecek daralmalar Karaman'ın ekonomisinin ciddi şekilde küçülmesine neden olabilir. Ülke sayısında çeşitlenme hızı artırılmalıdır. Ülke bazında Karaman'dan ihracat yaptığımız ülkeler incelendiğinde 2020 yılında bölgeden birçok ülkeye ihracat yapılmıştır ancak dikkat edilmesi gereken nokta şudur: İlk 16 ülkeye(bölgenin

ihracatında kritik öneme sahip ülke sayısı) yapılan ihracatın toplam ihracattaki payı %61,33'üdür. Geri kalan %38'lik pay farklı ülkelere ve oldukça küçük miktarlarda yapılmaktadır.

Tablo 17 Karaman ihracatında eşdeğer öneme sahip ilk 16 Ülke ve yıllara göre ihracat payları

Ülke	2011	2015	2020
Irak	14,16	17,27	19,51
Yemen	6,81	6,47	10,75
Belçika	3,46	2,80	5,51
Suriye	0,45	0,20	4,14
Umman	0,14	0,12	3,69
Romanya	2,36	1,51	2,81
Birleşik Krallık	0,00	0,00	2,05
Fas	0,33	0,41	1,87
Suudi Arabistan	4,18	4,84	1,86
İsrail	1,66	2,14	1,84
Somali	2,04	0,90	1,51
Venezuela	0,25	0,40	1,50
Kolombiya	0,68	0,83	1,49
Libya	5,20	5,56	1,42
Filistin Devleti	0,00	0,00	1,40
Hindistan	0,58	0,48	1,39

Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri

Çalışma sonucunda önemli Temel bulgular şu şekilde özetlenebilir:

"Bölge olarak ihracatın önemli bir kısmını Yakın ve Orta Doğu Asya Ülkeleri ve AB üyesi ülkeler yapıyoruz."

" Gerek ihracat yaptığımız ülke sayısı gerekse toplam ihracatımız içinde büyük öneme sahip ülke sayısı bölge genelinde yıllar itibariyle artmaktadır."

" Hâlihazırda yoğun ihracat yaptığımız ülkelerin ithalat taleplerindeki olası daralmaları göz önüne alarak ihracat yapılacak ülke sayısını artırırken yeni girdiğimiz pazarlardaki ihracat miktarı da artırılmalı ve bunun için gerekli sektörel önlemler alınmalıdır."

9 KAYNAKÇA

- Türkiye'nin İhracat Performansı 2: Sektörel Bazda Çeşitlilik, Rekabetçilik ve Adaptasyon,TEPAV,2011
- Industrial Development Report , UNIDO, 2011
- Ulusal Sanayi Strateji Belgesi - 2011 2014, Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı,2010
- Konya'da İmalat Sanayinin Durumu ve Sorunları, Konya Kent Sempozyumu, Memiş KÜTÜKÇÜ, 2011